

# Jan Parandowski – MITOLOGIA

## Mit o czterech wiekach ludzkości

Motywy: istnienie zła, skutki niewłaściwego postępowania

STRESZCZENIE:

Tekst przedstawia podział dziejów ludzkości na cztery epoki:

Wiek złoty: nie było praw, nie było lęków i kar, sądów; ludzie nie wędrowali, pozostawali w jednym miejscu; panował pokój; ziemia była żyzna i urodzajna, stąd nie trzeba było pracować, by zebrać obfite plony; w przyrodzie panowała wieczna wiosna, klimat był łagodny; był to czas wszelkiej obfitości i dobrobytu.

Wiek srebrny (nastał wtedy, gdy Jowisz zepchnął Saturna do Tartaru): podział roku na cztery pory, ludzie zaczęli odczuwać zmiany temperatury (upał i mróz); w jaskiniach i szałasach szukali schronienia; zaczęto uprawiać ziemię.

Wiek miedziany: gwałtowny, porywczy, jednak nie zbrodniczy, jak następny.

Wiek żelazny: ujawniły się ludzkie skłonności do złego, zapanowały: zdrada, podstęp, oszustwo, przemoc, zbrodnicza żądza posiadania; pojawiły się granice; ludzie zaczęli się przemieszczać; zaczęto wydobywać z ziemi różne bogactwa, zjawiało się stąd żelazo i złoto; wybuchały wojny; nikt nie czuł się bezpieczny, panowała nienawiść (nawet w rodzinach); „ostatnia z bogiń, Astrea, opuściła ziemię”. (Jest to wiek, w którym żyjemy.)

## Mit o Syzyfie

Motywy: fatum, kara i nagroda, pycha

STRESZCZENIE:

Syzyf to władca Koryntu, sprawuje się dobrze jako król, państwo było bogate i ludzie prowadzili godne życie. Syzyf często gościł na Olimpie i był lubiany przez bogów. Bardzo lubił plotkować, nie umiał utrzymywać tajemnicy. Wyjawiał sekrety bogów oraz kradł nektar i ambrozję z Olimpu, za co poniósł karę śmierci. Był jednak przebiegły i powiedział swojej żonie aby nie chowała jego ciała. W ten sposób jego dusza błąkała się po Hadesie narzekając na zachowanie żony, która go nie pochowała. Bogowie pozwolili mu wrócić do świata żywych aby nakłonił żonę do wyprawienia pogrzebu. Ten jednak uwięził Tanatosa w

lochach. Hermes wkrótce uwolnił boga, a Syzyf został zesłany do Tartaru gdzie został skazany na staczanie głazu pod górę, który spadał mu przy samym wierzchołku. Jego cierpienie trwało wiecznie.

## **Mit o Demeter i Korze**

Motywy: matczyzna miłość, cierpienie matki, poświęcenie, kara, nieposłuszenstwo

STRESZCZENIE:

Demeter to siostra Zeusa, dobra dla ludzi Matka Ziemia.

Kora to córka Demeter

Demeter często ostrzegała Korę aby ta nigdy nie zerwała białego kwiatu Narcyza, opowiedziała córce historię młodzieca, który zakochał się w swym odbiciu i umarł z miłości i tęsknoty do niego, a na jego grobie wyrósł kwiat. Kora nie posłuchała matki i zerwała kwiat przez co trafiła do Hadesu. Demeter rozpacziała tak bardzo, że kwiaty zwiędły a ptaki umilkły. Bogini dowiedziała się, że Zeus bez jej wiedzy obiecał Zeusowi Korę za żonę wpadła w gniew i rzuciła klątwę na ziemię aby nie wydawała żadnych owoców. Zeus wezwał ją przed swe oblicze i oznajmił, że odtąd Kora będzie spędzać jedną trzecią roku z mężem Hadesem, a dwie trzecie z matką. Tak powstały pory roku. Gdy Kora przebywa w krainie cieni - na ziemi panuje zima, przyroda usypia. Wiosną budzi się do życia, bo Kora wraca do matki. Lato kwitnie ich szczęściem, a jesień płacze deszczem nad rozstaniem matki i córki.

## **Mit o Tezeuszu i Ariadnie**

Motywy: labirynt, nieporozumienie, miłość ojca do syna, pomocna dłoń

STRESZCZENIE:

Mit o Tezeuszu mówi, że nie był urodzonym ateńczykiem. Ojciec Tezeusza, Ajgeus podbił to miasto. Ajgeus opuścił matkę Tezeusza, Ajtrę, lecz wcześniej ukrył pod ciężkim kamieniem miecz i sandały przeznaczone dla małego Tezeusza, gdy dorośnie.

Jak podaje mit Tezeusz jako dziecko spotkał Heraklesa i zapragnął również zostać bohaterem. Kiedy wyrósł na tyle, że był w stanie podźwignąć głaz, Tezeusz zabrał schowane pod nim przedmioty i udał się do Aten rządzonych przez jego ojca. Stary władca Ajgeus z radością powitał syna. Ważnym wydarzeniem w micie o Tezeuszu było jego starcie z kreteńskim potworem Minotaurem zamieszkującym labirynt. Stało się to, kiedy do Aten przybyli posłowie króla Krety Minosa z żądaniem corocznego haraczu w postaci siedmiu dziewcząt i młodzieńców przeznaczonych dla krwiożerczego minotaura. Tezeusz wyruszył na Kretę. Ojciec poprosił go, aby w drodze powrotnej rozpiął czerwony żagiel w przypadku zwycięstwa lub kazał pozostawić czarny, jeśli zginie. Tezeusz zabił Minotaura z pomocą królowy Ariadny. Dziewczyna dała mu kłębek nici, który Tezeusz rozwijał wchodząc do labiryntu, a następnie związał w celu odnalezienia drogi powrotnej. Tezeusz zapomniał o zmianie żagla zgodnie z prośbą ojca, który ujrawszy na horyzoncie jego czarną barwę, zrozpaczony rzucił się do morza.

## **Mit o Narcyzie:**

Motywy: miłość, nieszczęśliwa miłość, tęsknota

STRESZCZENIE:

Mit o Narcyzie opowiada o pięknym młodzieńcu, w którym zakochane były wszystkie nimfy i boginki leśne. Narcyz, bo takie imię nosił bohater mitu, jednak nie zauważał tego, gdyż jego wielką miłością były łowy, którym się całkowicie poświęcał. Jak podaje mit Narcyz pewnego dnia, zmęczony pogonią za zwierzyną, zatrzymał się przy strumieniu, aby ugasić pragnienie.

W gładkiej tafli wody dostrzegł swoje odbicie, które uderzyło go swoją nieprzeciętną urodą. Narcyz zakochał się w swoim zwierciadlanym odbiciu. Po pewnym czasie umarł dręczony bezgraniczną tęsknotą. Na grobie Narcyza wyrósł piękny biały kwiat o złotym środku, który otrzymał imię bohatera mitu - narcyz.

## **Mit o Prometeuszu:**

Motywy: poświęcenie, dobry władca, kara, cierpienie

STRESZCZENIE:

Prometeusz Był silnym i mądrym tytanem, który kochał ludzi. Gdy po straszliwych walkach bogów o władzę ziemia stała się pustą krainą, ulepił z gliny

ludzi. Ponieważ byli słabi i bezradni, opiekował się nimi troskliwie. Kiedy Zeus zażądał od śmiertelnych ofiary, Prometeusz oszukał go podstępem (bogom przypadły kości i wnętrzności okryte tłuszczem, a ludziom mięso). Kiedy rozgniewany Zeus odmówił ludziom daru ognia, mądry tytan skradł go z ognistego rydwanu Heliosa. Dał w ten sposób ludziom ciepło i broń przeciwko dzikim zwierzętom. Nauczył też ludzi uprawiać ziemię, wydobywać z niej miedź i złoto oraz budować łodzie. Za miłość do ludzi ukarany został przez Zeusa przykuciem do skał Kaukazu, gdzie wisiał nad przepaścią, cierpiąc straszliwe męki. Na dodatek sęp wyrywał mu kawałek wątroby, który codziennie odrastał. Uwolnił go Herakles, zabijając sępa i rozbijając maczugą kajdany. Zaś stary centaur Chejron, który cierpiał z powodu nieuleczalnej rany, poszedł za niego do Hadesu. Bogowie przyjęli Prometeusza na Olimp, ale on nigdy nie zapomniał o ludziach i stale się nimi opiekował.

## **Mit o Dedalu i Ikarze**

Motywy: ojciec i syn, nieposłuszenstwo, wina i kara

### **STRESZCZENIE:**

Dedal - ojciec Ikara, pochodził z Aten. Na Krete przybył jako znany konstruktor i wynalazca. Jego rzeźbami zachwycali się rzesze Greków, chętnie też korzystano z jego wynalazków. Dedal był odważny i pomysłowy. Kochał swoją ojczyznę (Ateny) i tęsknił za nią, a nie mogąc do niej wrócić legalnie, postanowił wykorzystać swoje umiejętności i podstępem opuścić wraz z synem wyspę króla Minosa (Krete). W tym celu skonstruował skrzydła.

Ikar - Ikar - syn Dedala, młody, pełen wrażeń i fantazji. Był posłuszny ojcu, dopóki nie zachłysnął się lotem, wysokością i przestrzenią.

Dedał zatęsknił za ojczyzną. Na skutek zakazu Minosa, władcy Kreta, nie mógł jednak tego zamiaru swobodnie zrealizować. Jedyną możliwą drogą ucieczki była droga powietrzna. Skonstruował więc skrzydła z ptasich piór, a następnie poinstruował Ikara, jak należy się nimi posługiwać, w jaki sposób bezpiecznie lecieć. Ich powietrzna podróż wprawiła w zdumienie tych, którzy mieli okazję ją obserwować. W pewnej chwili zdarzyło się nieszczęście. Ikar, zachwycony lotem, wzbił się za wysoko, co spowodowało roztopienie się wosku, spajającego pióra - spadł do morza i zginął. Zrozpaczony Dedał pogrzebał ciało na wyspie, nazwanej później Ikarią